

PROVOCĂRI LA ADRESA SECURITĂȚII SOCIETALE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

CHALLENGES REGARDING SOCIETAL SECURITY IN THE EUROPEAN UNION

DÉFIS EN MATIÈRE DE SÉCURITÉ SOCIÉTALE POUR L'UNION EUROPÉENNE

Col.prof.univ.dr Filofteia REPEZ*
Drd. Delia-Mihaela MARINESCU**

Securitatea societală se referă, în esență, la durabilitatea modelelor tradiționale de limbă, cultură, tradiții, religie, identitate națională, în condiții acceptabile pentru evoluție. Uniunea Europeană este atât un spațiu în care trăiesc peste 430 de milioane de locuitori (nativi, minorități, imigranți), cât și un spațiu al multor culturi și al manifestării securității societale. Consolidarea rezilienței statale și societale în interiorul UE și în vecinătate contribuie la diminuarea și stoparea diverselor amenințări la adresa securității. La consolidarea rezilienței societale contribuie în mod hotărâtor eforturile politice naționale pentru reducerea vulnerabilităților, favorizarea pluralismului, conviețuirii și respectului, precum și aprofundarea relațiilor cu minoritățile naționale, cu populațiile indigene și cu imigranții. Prin articolul prezent, dorim să scoatem în evidență aspecte teoretice ale securității societale, în general, dar și unele provocări la adresa securității societale în Uniunea Europeană.

Societal security essentially refers to the sustainability of traditional models of language, culture, traditions, religion, and national identity, under acceptable conditions for evolution. The European Union is both a space inhabited by over 430 million inhabitants (natives, minorities, immigrants) and a space of many cultures and the manifestation of societal security. Strengthening state and societal resilience within the EU and in the neighborhood helps to reduce and stop various security threats. National political efforts to reduce vulnerabilities, foster pluralism, coexistence and respect, as well as deepen relations with national minorities, indigenous peoples and immigrants, make a decisive contribution to strengthening societal resilience. Through this article we want to highlight theoretical aspects of societal security, but also some challenges to social security in the European Union.

La sécurité sociétale vise essentiellement la continuité des modèles traditionnels de langue, de culture, de traditions, de religion et d'identité nationale dans des conditions d'évolution acceptables. L'Union européenne est à la fois un espace où vivent plus de 430 millions de personnes (autochtones, minorités, immigrants) et un espace de nombreuses cultures et de manifestation de la sécurité sociétale. Le renforcement de la résilience sociétale et des États au sein de l'UE et dans le voisinage permet de réduire et d'arrêter diverses menaces à la sécurité. Les efforts politiques nationaux pour réduire les vulnérabilités, soutenir le pluralisme, la coexistence et le respect, ainsi que pour approfondir les relations avec les minorités nationales, les peuples autochtones et les immigrants contribuent de manière décisive au renforcement de la résilience sociétale. Cet article met en évidence des aspects théoriques de la sécurité sociétale, mais aussi certains défis en matière de sécurité sociétale pour l'Union européenne.

Cuvinte-cheie: securitate societală; Uniunea Europeană; identitate; amenințări; vulnerabilități; migrație.

Keywords: societal security; European Union; identity; threats; vulnerabilities; migration.

Mots-clés: sécurité sociétale; l'Union européenne; identité; menaces; vulnérabilités; migration.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: filofteiarepez@yahoo.com

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: delia.marinescu@ymail.com

Scurtă prezentare teoretică a conceptului de securitate societală

Conceptul *securitate societală* a apărut pentru prima dată în deja bine-cunoscuta carte *Popoarele, statele și teama. Problema securității naționale în relațiile internaționale*, scrisă de Barry Buzan.

De la începutul anilor '90, Barry Buzan, împreună cu Ole Wæver, cu Jaap de Wilde și cu alți colaboratori au reinventat și au reinterpretat acest concept, transformând securitatea societală într-o piatră de temelie conceptuală a Școlii de la Copenhaga. Până la sfârșitul deceniului '90, în cadrul acestei școli au fost dezvoltate și alte concepte suplimentare, iar conceptul securității societale își pierduse o parte din locul central; cu toate acestea, rămâne conceptul cel mai inovator al Școlii de la Copenhaga¹.

Conform Școlii de la Copenhaga, „securitatea societală se referă la capacitatea percepută a unei comunități de a supraviețui, adică la durabilitatea modelelor tradiționale de limbă, cultură, tradiții, religie, identitate națională, în condiții acceptabile pentru evoluție”². Din această definiție, se deduc cele două dimensiuni ale securității societale: dimensiunea obiectivă, care se referă la păstrarea marcatelor de grup, precum limba și obiceiurile, și dimensiunea subiectivă, care se referă la supraviețuirea comunității, ca loc de identificare pentru membrii săi.

Preocupările de securitate există la toate nivelurile sistemului internațional și interacționează cu percepțiile de securitate din alte sectoare, fie constructiv, fie distructiv, dar important de menționat este faptul că ascensiunea securității societale în cadrul studiilor de securitate a avut rădăcini atât intraștiințifice, cât și extraștiințifice în conflictele etnice, predominante după Războiul Rece (în special cele din Europa)³.

Obiectul de referință al securității sociale nu este statul, ci „orice fel de grupuri mai mari (...); în actualul sistem mondial, obiectele de referință din sistemul societal cele mai importante sunt: triburile; castele; clanurile; națiunile și unitățile etnice, similar națiunilor, numite minorități; civilizațiile, religiile și rasa”⁴.

Conceptul organizator în sectorul societal este identitatea. „Insecuritatea societală există atunci când comunitățile de orice fel definesc o evoluție sau o potențialitate ca pe o amenințare la supraviețuirea lor ca [entități] comunitate”⁵.

Potrivit clasificării realizate de Barry Buzan, Ole Waever și Jaap de Wilde, cel mai des întâlnite

amenințări la adresa securității societale sunt⁶: *migrația* – poporul X este invadat sau diluat de influxuri ale poporului Y, comunitatea X nu va mai fi ce a fost, din cauza faptului că populația va fi alcătuită din alți oameni, adică identitatea Y este schimbată de o transformare în alcătuirea populației; *competiția orizontală* – deși încă există X oameni care trăiesc acolo, aceștia se vor schimba, din cauza influenței culturale și lingvistice, generate de extinderea culturii vecinilor Y; *competiția verticală* – oamenii vor înceta să se vadă pe ei înșiși ca X, pentru că există un proiect integrator (precum UE etc.) sau unul secesionist regionalist (precum Québec, Catalonia etc.), care îi împinge fie spre identități mai largi, fie spre unele mai înguste; *depopularea* – din cauza bolilor, războiului, foametei, dezastrelor naturale sau politicilor de exterminare, doar dacă distruge societatea respectivă, devine o chestiune de securitate societală.

Desigur că, în practică, pot apărea combinații ale acestor categorii de amenințări la adresa identității și se pot desfășura pe un spectru care are la un capăt amenințări internaționale, programatice și politice, iar la celălalt, amenințări neintenționate și structurale⁷.

Uniunea Europeană – spațiu al manifestării securității societale

Cele 27 de state membre ale UE, cu o populație de peste 430 de milioane de locuitori⁸, formează un spațiu al diversității etnice, religioase, lingvistice și un spațiu al manifestării, pe scară largă, a securității societale.

Tabloul compoziției demografice a UE este complex; alături de populația nativă a statelor membre, se regăsesc trei tipuri de minorități etnice, respectiv⁹: *populațiile indigene*, cum este populația sami sau laponă din Suedia și Finlanda; *imigranții*, care provin fie din exteriorul UE, fie de pe continentul european (în special cei din Europa Centrală și de Sud-Est) sau din afara acestuia, cum ar fi: turcii și kurzii, în Germania și Belgia; algerienii, marocanii, tunisienii, în Franța; marocanii, în Spania; turcii, indonezienii, marocanii, în Olanda; albanezii, marocanii, slovenii, tunisienii, în Italia; minoritățile naționale sau istorice, cum sunt: bascii, în Spania; maghiarii, în România, Slovenia și Slovacia; sorbii, în Germania; germanii, în Alsacia și Lorena (Franța); turcii, în Bulgaria; albanezii, vlahii, macedonenii și turcii, în Grecia.

Mottoul UE „Uniți în diversitate” reflectă complexitatea acestui tablou.

Bogăția culturală a Uniunii este reprezentată prin diversitatea culturilor și tradițiilor, în cadrul cărora unul dintre cele mai relevante aspecte este diversitatea lingvistică.

Potrivit surselor oficiale¹⁰, în UE există trei alfabete și 24 de limbi oficiale; alte 60 de limbi sunt vorbite în mod curent în anumite regiuni sau de către grupuri specifice; numărul limbilor vorbite în spațiul UE a sporit odată cu imigrația. Diversitatea lingvistică și dialogul intercultural sunt pilonii pe care se fundamentează politica lingvistică a UE. Pentru a transforma diversitatea culturală într-un avantaj, inițiativele privind sprijinirea diversității lingvistice sunt diverse: învățarea limbilor străine, programe, cum ar fi programul Europa Creativă¹¹, care sprijină traducerea literară, ori sărbătorirea Zilei europene a limbilor, anual la data de 28 septembrie. Potrivit Rezoluției Consiliului UE cu privire la strategia europeană în favoarea multilingvismului, din 21 noiembrie 2008, „diversitatea lingvistică existentă constituie o valoare adăugată pentru dezvoltarea relațiilor economice și culturale dintre Uniunea Europeană și restul lumii, consolidează coeziunea socială, dialogul intercultural și construcția europeană”¹².

Migrația – amenințare și vulnerabilitate conexă la adresa securității societale a UE

Dimensiunea securității societale a deschis și deschide subiecte diverse, destinate soluționării problemelor identitare, gestionării relațiilor dintre obiectele sale de referință și a conflictelor generate de „ciocnirea” acestora.

În anul 2007, referindu-se la rolul în curs de dezvoltare al securității societale, profesorul Mark Rhinard menționa că aceasta „nu este doar sensul evoluțiilor existente, ci prescrie direcția pentru viitor”¹³. Un bun exemplu al materializării afirmației „prescrie direcția pentru viitor” este una dintre prioritățile acțiunii externe ale UE – „reziliența statală și societală în vecinătate”¹⁴.

Din rândul celor mai des întâlnite amenințări la adresa securității societale a UE, menționate de Barry Buzan, Ole Waever și Jaap de Wilde, migrația rămâne principala amenințare, cu impact asupra coeziunii și identității societății, elemente fundamentale ale conceptului de securitate societală.

Impactul acestui fenomen asupra securității europene poate fi identificat mai pregnant atunci când migranții depășesc numeric populația de bază, ceea ce duce la crearea unor comunități de oameni noi prin redefinirea identității populației, nu doar a structurii acesteia, ci și a întregii culturi, cultura migranților devenind cultura dominantă¹⁵.

Astfel, după cum Barry Buzan aprecia, „pericolul reprezentat de migrație este, în principal, o chestiune dependentă de modul în care numărul relativ de emigranți interacționează cu capacitățile de absorbție și de adaptare ale societății”¹⁶.

Inițial, fenomenul migrației a fost abordat din perspectivă pur sociologică, cu implicații în planul social al Uniunii Europene¹⁷, însă ulterior, complexitatea efectelor sale a influențat și securitatea Uniunii Europene, în celelalte dimensiuni ale ei, cu precădere în cea economică, prin perturbațiile pe care le-a indus, spre exemplu, pe piața muncii.

Spațiul european a reprezentat dintotdeauna principala zonă geografică pentru fluxurile migratorii, oamenii care au migrat având diverse motive, care îi determinau să ajungă în Europa, respectiv, „pentru a scăpa de opresiunea politică, de război și de sărăcie și în vederea reunificării familiei, pentru căutarea oportunităților antreprenoriale, a cunoștințelor și educației”¹⁸.

Migrația în Uniunea Europeană a evoluat, pe măsura extinderii construcției comunitare, de la o dimensiune strict economică, la momentul reglementării libertății de circulație prin Tratatul de la Roma, adoptat în 1957 și intrat în vigoare în 1958, la o componentă esențială pentru dezvoltarea normală a oricărei societăți democratice, cu multiple ramificații în toate sectoarele vieții sociale.

Cadrul normativ inițial în materia migrației a fost completat și de dispozițiile Acordului Schengen, adoptat în 1985 și intrat în vigoare în 1995, care a avut o dublă semnificație¹⁹, în sensul că libera circulație a persoanelor reprezenta una dintre cele patru fundamente ale Uniunii Europene, care conferea dreptul oricărui cetățean al unui stat membru al UE de a-și stabili reședința într-un alt stat în vederea exercitării unei profesii și care, totodată, elimina formalitățile și controalele la frontierele interne dintre statele membre.

Un rol semnificativ în evoluția problematicii migrației l-au avut și prevederile Tratatului de la Amsterdam, adoptat în 1997 și intrat în vigoare

în 1999, prin care Uniunea Europeană devenea un „spațiu de libertate, securitate și justiție”.

Versiunea consolidată a Tratatului privind UE și Tratatul de funcționare a UE, ambele semnate în 2007 și intrate în vigoare în 2009, constituie fundamentul actual al reglementării migrației, în contextul în care migrația ilegală reprezintă una dintre amenințările la adresa statelor membre ale UE și impune existența unei abordări globale a migrației și azilului, care să se desprindă din realitățile cu care se confruntă comunitatea internațională²⁰.

Complexitatea fenomenului migrației derivă și din implicațiile sale directe asupra securității societale atât a Uniunii Europene, cât și a statelor membre, ceea ce a impus adoptarea unor politici europene unitare, care să garanteze deplina adaptare a migranților în statele de rezidență, dar și păstrarea culturii țării de origine, având „la bază aspirația către integrarea tuturor popoarelor Europei”²¹.

Evoluția migrației în UE trebuie analizată în contextul fenomenului de globalizare, care presupune schimbări atât economice, cât și culturale la nivelul societății mondiale²² și care duce la „ridicarea nivelului de trai în statele în curs de dezvoltare și, uneori, și în cele sărace”²³.

Problema migrației se impune a fi abordată din dublă perspectivă, respectiv, atât prin prisma țării de origine, cât și a celei de destinație a migranților, cu scopul creării unui echilibru între beneficiile și pierderile pentru ambele părți, fiind un fenomen în continuă evoluție, în condițiile creșterii demografice, preferințelor pentru anumite domenii de activitate sau instabilității din anumite zone.

Dacă, la început, migranții erau angrenați pe piața muncii preponderent la realizarea unor activități care presupuneau munca necalificată și pentru care angajatorii îi plăteau mult mai puțin decât pe proprii cetățeni, actualmente statele europene caută din ce în ce mai mult lucrători specializați în domeniile lor, înalt calificați, ceea ce duce la o creștere a economiei în spațiul de destinație.

Slăbirea coeziunii națiunilor UE și a minorităților de pe teritoriul Uniunii constituie, din punctul nostru de vedere, principala vulnerabilitate la adresa securității societale a UE.

În scopul diminuării acestei vulnerabilități și consolidării rezilienței statele și societale și pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei Europa 2000, politica de coeziune a UE (politica regională) pentru perioada 2014-2020 are stabilite 11 obiective

tematice și un buget de 1.082 de miliarde de euro²⁴, destinate reducerii decalajelor economice, sociale și teritoriale dintre diversele regiuni și state membre ale Uniunii Europene și îmbunătățirii calității vieții.

Alte soluții identificate de liderii europeni pentru întărirea legăturilor societale sunt: mobilitate sporită, schimburi culturale, schimburi educaționale, cooperare în domeniul cercetării, platforme ale societății civile (de exemplu, Platforma culturală pentru Europa interculturală, o inițiativă a societății civile, inspirată din Anul european al dialogului intercultural 2008)²⁵.

Din această perspectivă, actualmente Europa nu mai este un punct de atracție doar din perspectiva găsirii unui loc de muncă, ci prezintă interes și pentru studenți; în acest sens, programul Erasmus are ca scop, pe de o parte, integrarea pe piața muncii și incluziunea socială prin investiții în resursa umană și, pe de altă parte, îmbunătățirea sistemelor educaționale ale statelor, asigurând accesul la educație pentru migranți, conferindu-le, totodată, posibilități reale de angajare, similare cu cele ale cetățenilor statului în care se află.

Concluzii

În actualul mediu dinamic de securitate, este cert că amenințările la adresa securității societale vor continua să existe, însă statele membre ale UE trebuie să ia măsuri comune pentru a le identifica, gestiona și limita²⁶. În acest sens, trebuie avut în vedere un pachet de măsuri cu o dimensiune atât orizontală, respectiv cu o implicare a tuturor autorităților interne ale statelor pentru aplicarea legilor existente și îmbunătățirea cadrului legislativ, dar și pentru gestionarea frontierelor prin colaborare judiciară între organisme politice, economice, financiare și organisme neguvernamentale, cât și o dimensiune verticală a securității, caz în care este esențială cooperarea europeană, regională și internațională, cu elaborare de politici, acorduri și inițiative unitare, comune la nivelul UE și al statelor membre.

De o deosebită importanță în asigurarea securității societale în UE este abordarea globală și cuprinzătoare a mecanismelor de anticipare, prevenire și alertă timpurie, în scopul depistării și prevenirii riscurilor și amenințărilor la adresa securității societale. Aceasta se bazează pe încredere reciprocă între state, pe un schimb de informații în

timp real, dar și pe o cooperare intensă, integrată în cadrul Comitetului permanent pentru cooperare operațională în materie de securitate internă (COSI), care reunește agențiile și organismele UE de profil, și care poate invita să participe la reuniuni, ca observatori, organisme, precum Europol, Frontex, Eurojust, Cepol și altele.

Toate acestea se realizează în condițiile în care amenințările la adresa securității societale în UE, cauzate de fenomenul migrației, sunt din ce în ce mai pregnante, dacă se ține cont și de faptul că, în anul 2018, un număr de 2,4 milioane de imigranți din state noneuro au intrat în UE cu 27 de state membre, iar la 1 ianuarie 2019, erau stabiliți în UE, din state non-UE, un număr de 21,8 milioane de oameni (4,9 %), dintre cei 446,8 milioane de locuitori europeni²⁷.

Este evident că, în această epocă, nu se poate asigura o securitate eficientă a UE fără a se avea în vedere și dimensiunea externă a acesteia, securitatea internă depinzând într-o mare măsură și de securitatea externă a UE, modul de abordare globală a securității de către toate statele UE fiind determinant în gestionarea cu succes și în garantarea securității lor societale.

NOTE:

1 Tobias Theiler, *Societal security and social psychology*, p. 249, https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/E01C99D7CFA456A920605CACCE886482/S0260210503002493a.pdf/societal_security_and_social_psychology.pdf, accesat la 21.02.2020.

2 Ole Wæver, *Societal Security: The Concept*, in *Wæver et al., Identity, Migration*, p. 23, apud Tobias Theiler, *op.cit.*, p. 251, https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/E01C99D7CFA456A920605CACCE886482/S0260210503002493a.pdf/societal_security_and_social_psychology.pdf, accesat la 21.02.2020.

3 Ole Wæver, *The Changing Agenda of Societal Security*, https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-540-75977-5_44, accesat la 21.02.2020.

4 Barry Buzan, Ole Wæver, Jaap de Wilde, *Securitatea. Un nou cadru de analiză*, Editura CA Publishing, Cluj-Napoca, 2011, p. 172.

5 Barry Buzan, Ole Wæver și Jaap de Wilde, *A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, Boulder, Londra, 1998, p. 119, apud Ionel N Sava, *Studii de securitate*, Centrul Român de Studii Regionale, București, 2007, http://old.unibuc.ro/prof/sava_i/docs/res/2015dec7_Sava_Sec_Societala_final.pdf, accesat la 25.02.2020.

6 Barry Buzan, Ole Wæver și Jaap de Wilde, *Securitatea un nou cadru de analiză*, Editura CA Publishing, Cluj-Napoca, 2011, pp. 173-174.

7 *Ibidem*, p. 174.

8 <https://www.worldometers.info/population/countries-in-the-eu-by-population/>, accesat la 25.02.2020.

9 [Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală], *Politici privind minoritățile etnice în Europa*, noiembrie 2003, pp. 2-4, http://www.edrc.ro/docs/docs/caietel_minEU-RO.pdf, accesat la 26.02.2020.

10 https://ec.europa.eu/education/policies/linguistic-diversity_ro, accesat la 26.02.2020.

11 <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/>, accesat la 26.02.2020.

12 *** *Rezoluția Consiliului UE cu privire la strategia europeană în favoarea multilingvistului*, din 21 noiembrie 2008, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32008G1216\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32008G1216(01)), accesat la 26.02.2020.

13 Mark Rhinard, *Societal security: an emerging role for the European Union*, p. 13, în Arjen Boin, Magnus Ekengren, Antonio Missiroli, Mark Rhinard, Bengt Sundelius, "Building societal security in Europe: the EU's role in managing emergencies", *Epc Working Paper*, No. 27, aprilie 2007, <http://www.societalsecurity.eu/uploads/Articles/EPC%20Working%20Paper%20No.%2027.pdf#page=7>, accesat la 27.02.2020.

14 *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy*, iunie 2016, p.12 și p.25, https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf, accesat la 25.02.2020.

15 Iulian Chifu, Oazu Nantoi, Oleksandr, Sushko, *Societal Security in the trilateral region of Romania-Ukraine-Republic of Moldova*, Editura Curtea Veche, București, 2008, p. 171.

16 Barry Buzan, *Popoarele, statele și frica. O agendă pentru studii de securitate internațională în epoca de după Războiul Rece*, Editura Cartier, Chișinău, 2000, p. 45.

17 Delia-Mihaela Marinescu, „Evoluția conceptelor de egalitate de șanse și migrație în legislația Uniunii Europene”, *Proceedings – The 16th International Scientific Conference Strategiei XXI – "Global Security and Național Defence"*, p. 495.

18 *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor – O agendă europeană privind migrația*, Bruxelles, 13.5.2015, COM(2015), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0240&from=RO>, accesat la 30.07.2020.

19 Augustin Fuerea, *Manualul Uniunii Europene*, Ediția a V-a revizuită și adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009), Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 41.

20 Delia-Mihaela Marinescu, *op.cit.*, p. 494.

21 Paul Craig, Grainne de Burca, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*, Ediția a IV-a, Editura Hamangiu, București, 2009, p. 924.

22 Dragoș-Lucian Rădulescu, *Instituții internaționale de cooperare*, Editura Pro Universitaria, București, 2012, p. 7.

23 Dragoș-Lucian Rădulescu, *Organizații regionale și politici de cooperare*, Editura Pro Universitaria, București, 2013, p. 8.

24 [Comisia Europeană], *Introducere în Politica de coeziune a UE 2014-2020, iunie 2014*, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_ro.pdf, accesat la 28.02.2020.

25 <http://intercultural-europe.org/>, accesat la 26.02.2020.

26 Delia-Mihaela Marinescu, ”Respecting equal opportunities- a guarantee for maintaining societal security in Romania and in the European Union”, *Proceedings of the International Scientific Conference Strategies XXI ”Romania in the New International Security Dynamics”*, The Fifth Annual Conference of the National Defence College, Bucharest, 26 iunie 2020, p. 43.

27 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics, accesat la 28.02.2020.

BIBLIOGRAFIE

*** *Rezoluția Consiliului UE cu privire la strategia europeană în favoarea multilingvismului*, 21 noiembrie 2008.

*** *Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. A Global Strategy for the European Union’s Foreign and Security Policy*, iunie 2016.

Buzan Barry, *Popoarele, statele și frica. O agendă pentru studii de securitate internațională în epoca de după Războiul Rece*, Editura Cartier, Chișinău, 2017.

Buzan Barry, Waever Ole, Jaap de Wilde, *Securitatea. Un nou cadru de analiză*, Editura CA Publishing, Cluj-Napoca, 2011.

Chifu Iulian, Nantoi Oazu, Sushko Oleksandr, *Societal Security in the trilateral region of Romania-Ukraine- Republic of Moldova*, Editura Curtea Veche, București, 2008.

Craig Paul, Burca de Grainne, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*, Ediția a IV-a, Editura Hamangiu, București, 2009.

Fuerea Augustin, *Manualul Uniunii Europene*, Ediția a V-a revizuită și adăugită după Tratatul de la Lisabona (2007/2009), Editura Universul Juridic, București, 2011.

Marinescu Delia-Mihaela, ”Respecting equal opportunities- a guarantee for maintaining societal security în Romania and în the European

Union”, *Proceedings of the International Scientific Conference Strategies XXI ”Romania in the New International Security Dynamics”*, The Fifth Annual Conference of the National Defence College, Bucharest, 26 iunie 2020.

Marinescu Delia-Mihaela, „Evoluția conceptelor de egalitate de șanse și migrație în legislația Uniunii Europene”, *Proceedings – The 16th International Scientific Conference Strategies XXI – ”Global Security and Național Defence”*.

Rădulescu Dragoș-Lucian, *Instituții internaționale de cooperare*, Editura Pro Universitaria, București, 2012.

Rădulescu Dragoș-Lucian, *Organizații regionale și politici de cooperare*, Editura Pro Universitaria, București, 2013.

https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/E01C99D7CFA456A920605CACCE886482/S0260210503002493a.pdf/societal_security_and_social_psychology.pdf

https://ec.europa.eu/education/policies/linguistic-diversity_ro

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf

http://www.edrc.ro/docs/docs/caietel_minEU-RO.pdf

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0240&from=RO>

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-february-monthly-migration-report-focus-local-communities-update_en.pdf

<http://intercultural-europe.org/>

https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-540-75977-5_44

http://old.unibuc.ro/prof/sava_i/docs/res/2015dec7_Sava_Sec_Societala_final.pdf

<http://www.societalsecurity.eu/uploads/Articles/EPC%20Working%20Paper%20No.%2027.pdf#page=7>

<https://www.worldometers.info/population/countries-in-the-eu-by-population>